Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 25ης Ιουνίου 2015 [1]

Υπόθεση C-404/14

Marie Matoušková, Ειδική επίτροπος σε διαδικασία κληρονομικής διαδοχής

[αίτηση του Nejvyšší soud České republiky (Τσεχική Δημοκρατία)για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 — Διεθνής δικαιοδοσία και αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας — Πεδίο καθ' ύλη αρμοδιότητας — Συμφωνία σχετικά με τη διανομή της κληρονομιάς μεταξύ του συζύγου της κληρονομούμενης και των εκπροσωπούμενων από ειδικό επίτροπο τέκνων τους — Επιφύλαξη εγκρίσεως από το δικαστήριο»

I – **Εισαγωγή**

1. Στην προκείμενη υπόθεση το Δικαστήριο θα οριοθετήσει το πεδίο της καθ' ύλη αρμοδιότητας του λεγόμενου κανονισμού Βρυξέλλες IIα [2] σχετικά με τις «διαφορές γονικής μέριμνας».

2. Οι διαφορές αυτές υπάγονται κατά κανόνα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα. Εντούτοις, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ', του εν λόγω κανονισμού, αυτός δεν εφαρμόζεται «στο εμπίστευμα και [στις] κληρονομίες».

3. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η εξαίρεση του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ', ισχύει στην περίπτωση που διορίζεται ειδικός επίτροπος ανηλίκων κληρονόμων σε κληρονομική διαδικασία, ο οποίος συνάπτει επ' ονόματι των ανηλίκων συμφωνία σχετικά με τη διανομή της κληρονομιάς η οποία στη συνέχεια υποβάλλεται στο δικαστήριο προς έγκριση.

4. Με την απάντηση στο εν λόγω προδικαστικό ερώτημα το Δικαστήριο θα έχει επίσης τη δυνατότητα να οριοθετήσει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα έναντι του πεδίου εφαρμογής του λεγόμενου κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή [3].

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ L 338, σ. 1).

3 — Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ L 201, σ. 107). Σχετικά με την έναρξη ισχύος και την εφαρμογή του, βλ. άρθρο 84 του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή.

II – **Νομοθετικό πλαίσιο**

5. Κατά τις αιτιολογικές του σκέψεις 5 και 9, ο κανονισμός Βρυξέλλες IIα καλύπτει «όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας» και συνεπώς εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, και «στο διορισμό και στα καθήκοντα προσώπου ή οργάνωσης που αναλαμβάνει τη διαχείριση της περιουσίας, την αντιπροσώπευση και τη φροντίδα του παιδιού, και [...] στα μέτρα όσον αφορά τη διοίκηση και συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού [...]».

6. Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα ορίζεται στο άρθρο 1 αυτού, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου, σε αστικές υποθέσεις που αφορούν:

[…]

β) την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας.

2. Οι υποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, στοιχείο β', αφορούν ιδίως:

[…]

β) την επιτροπεία, την κηδεμονία και ανάλογους θεσμούς·

γ) τον διορισμό και τα καθήκοντα προσώπων ή οργανώσεων στα οποία ανατίθεται η επιμέλεια του προσώπου ή η διοίκηση της περιουσίας του παιδιού, η εκπροσώπησή του ή η φροντίδα του·

[…]

ε) τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του.

3. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται:

[…]

στ) στο εμπίστευμα και [στις] κληρονομίες·

[…]».

7. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 7, του κανονισμού Βρυξέλλες IIα, «ο όρος "γονική μέριμνα" περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από τον νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία, όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού». Στο πλαίσιο αυτό, ο όρος «δικαιούχος γονικής μέριμνας» προσδιορίζει, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 8, του κανονισμού, «κάθε πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα παιδιού».

III – **Η κύρια δίκη και το προδικαστικό ερώτημα**

8. Τον Μάιο του 2009 απεβίωσε στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπήκοος της Τσεχικής Δημοκρατίας η οποία άφησε ως κληρονόμους της τον σύζυγό της και τα δύο ανήλικα τέκνα τους (στο εξής: κληρονόμοι). Κατά το χρόνον του θανάτου της κληρονομούμενης, οι κληρονόμοι διέμεναν στις Κάτω Χώρες.

9. Τον Απρίλιο του 2010, το Městsky soud v Brně (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Brno) κίνησε διαδικασία κληρονομικής διαδοχής, τη διεκπεραίωση όλων των επιμέρους σταδίων της οποίας ανέθεσε στη συμβολαιογράφο M. Matoušková, υπό την ιδιότητα της ειδικής εντεταλμένης. Ενόψει της πιθανής υπάρξεως συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ των κληρονόμων, το δικαστήριο διόρισε και μία ειδική επίτροπο ως εκπρόσωπο των ανήλικων τέκνων.

10. Τον Ιούλιο του 2011 συνήφθη συμφωνία μεταξύ των κληρονόμων για τη διανομή της κληρονομιάς, στην οποία τα ανήλικα τέκνα εκπροσωπήθηκαν από την ειδική επίτροπο.

11. Τον Αύγουστο του 2012, ο σύζυγος της αποβιώσασας προέβαλε για πρώτη φορά, στο πλαίσιο της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής, τον ισχυρισμό ότι, στην πραγματικότητα, η αποβιώσασα είχε κατά τον χρόνο του θανάτου της την κατοικία της στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών και όχι στην Τσεχική Δημοκρατία, όπως είχε υποτεθεί. Επίσης ο σύζυγος προσκόμισε το από 14 Μαρτίου 2011 πιστοποιητικό κληρονομικών δικαιωμάτων (στο εξής: κληρονομητήριο), το οποίο είχε εκδοθεί στις Κάτω Χώρες στο πλαίσιο της εκεί διεξαχθείσας διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής.

12. Κατόπιν αυτού, τα μέρη προέβησαν σε τροποποίηση της συμφωνίας μεταξύ των κληρονόμων, η οποία είχε συναφθεί τον Ιούλιο του 2011, κατά τρόπον ώστε να συνάδει με την ήδη διεκπεραιωθείσα διαδικασία κληρονομικής διαδοχής στις Κάτω Χώρες.

13. Η συμφωνία μεταξύ των κληρονόμων υποβλήθηκε τον Αύγουστο του 2012 από την ειδική εντεταλμένη στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Brno προς έγκριση ως προς τα ανήλικα τέκνα.

14. Το εν λόγω πρωτοβάθμιο δικαστήριο, καίτοι δεν έκανε κατ' ουσία δεκτή την αίτηση της ειδικής εντεταλμένης με την αιτιολογία ότι τα ανήλικα τέκνα διέμεναν επί μακρόν εκτός της επικράτειας της Τσεχικής Δημοκρατίας, εντούτοις δεν κήρυξε εαυτό αναρμόδιο ούτε παρέπεμψε την υπόθεση στο Nejvyšší soud (ανώτατο δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας) προς καθορισμό της αρμοδιότητας.

15. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η ειδική εντεταλμένη απευθύνθηκε στις 10 Ιουλίου 2013 απευθείας στο Nejvyšší soud ζητώντας να καθοριστεί ποιο δικαστήριο είναι κατά τόπο αρμόδιο για την επικύρωση της συμφωνίας μεταξύ των κληρονόμων.

16. Το Nejvyšší soud ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Εάν, για να είναι ισχυρή μία συμφωνία μεταξύ των κληρονόμων η οποία έχει συναφθεί για λογαριασμό ανηλίκου από τον επίτροπό του, απαιτείται η χορήγηση σχετικής προς τούτο εγκρίσεως από το αρμόδιο δικαστήριο, συνιστά η συγκεκριμένη δικαστική απόφαση μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', ή μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ', του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000;»

IV – **Νομική εκτίμηση**

17. Καθόσον τα πραγματικά περιστατικά και η πορεία της εθνικής διαδικασίας, όπως εκτίθενται από το αιτούν δικαστήριο, αφήνουν πολλά ερωτήματα αναπάντητα, πρέπει καταρχάς να εξεταστεί το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Α — *Το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως*

18. Οι πληροφορίες που παρέχει το αιτούν δικαστήριο δεν επιτρέπουν στο Δικαστήριο να αποκτήσει πλήρη εικόνα της υπό κρίση κληρονομικής υποθέσεως. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά τη διαδικασία στις Κάτω Χώρες, η εξέλιξη της οποίας παραμένει κατ' ουσία αδιευκρίνιστη.

19. Το Δικαστήριο δεν γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους κινήθηκε διαδικασία για την κληρονομική διαδοχή όχι μόνο στην Τσεχική Δημοκρατία, αλλά και στις Κάτω Χώρες, ενώ από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν προκύπτει αν τα ανήλικα τέκνα είχαν εκπροσωπηθεί στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας. Περαιτέρω παραμένει άγνωστο αν το κληρονομητήριο που εκδόθηκε στις Κάτω Χώρες ρυθμίζει μόνο τα δικαιώματα του πατέρα ή και αυτά των τέκνων, ενώ δεν προκύπτουν ούτε οι λόγοι για τους οποίους κρίθηκαν αναγκαίες οι περαιτέρω ενέργειες της ειδικής εντεταλμένης και του τοπικού δικαστηρίου του Brno, παρά το γεγονός ότι είχε ήδη διεκπεραιωθεί η διαδικασία στις Κάτω Χώρες.

20. Εντούτοις, ανεξαρτήτως των ανωτέρω ασαφειών, το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του επαρκή στοιχεία για να απαντήσει στο ερώτημα που υποβλήθηκε από το εθνικό δικαστήριο.

21. Πράγματι, το προδικαστικό ερώτημα έγκειται στο αν η αιτηθείσα δικαστική έγκριση ως προς τη συμφωνία μεταξύ των κληρονόμων, η οποία συνήφθη στο πλαίσιο της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής στην Τσεχία, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα, και συνεπώς δεν αφορά τη διαδικασία στις Κάτω Χώρες.

22. Δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο περιγράφει αναλυτικά την εξέλιξη της επίδικης διαδικασίας στην Τσεχία, η οποία αποτελεί το αποκλειστικό αντικείμενο της υπό κρίση διαφοράς, το πραγματικό και νομικό πλαίσιο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι αρκούντως σαφές για το Δικαστήριο.

23. Τα σχετικά με την νομική εγκυρότητα των επίμαχων συμφωνιών ζητήματα δεν διευκρινίζονται εν προκειμένω, αλλά η διευκρίνισή τους δεν είναι αναγκαία. Πράγματι, στο πλαίσιο της ενώπιόν του διαδικασίας, το αιτούν δικαστήριο καλείται να εκδώσει μόνον απόφαση επί της δικαιοδοσίας. Προς τούτο είναι απαραίτητο να γνωρίζει αν χωρεί ή όχι εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες IIα [4].

24. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τη λυσιτέλεια του προδικαστικού ερωτήματος, η απάντηση στο οποίο εναπόκειται εξάλλου στο εθνικό δικαστήριο.

25. Επίσης δεν προκύπτει λόγος απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως εκ του γεγονότος ότι το αντικείμενο της κύριας δίκης εμπίπτει στη λεγόμενη εκούσια δικαιοδοσία.

4 — Το αν η αιτηθείσα δικαστική έγκριση είναι νομικά απαραίτητη και με βάση ποιο δίκαιο δεν αποτελεί αντικείμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και παρέλκει στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας· ως εκ τούτου δεν χρειάζεται να εξετασθεί από το Δικαστήριο.

26. Στο πλαίσιο διαδικασιών οι οποίες δεν διεξάγονται κατ' αντιμωλία και δεν έχουν ως προορισμό την έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα —όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν ένα εθνικό δικαστήριο ενεργεί ως διοικητική αρχή [5]— δεν χωρεί, καταρχήν, η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Εντούτοις δεν αποκλείεται μία αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο πεδίο της εκούσιας δικαιοδοσίας να είναι παραδεκτή, σε περίπτωση που, στο πλαίσιο μιας τέτοιας άνευ αντιδικίας διαδικασίας, το αίτημα των διαδίκων απορριφθεί, με συνέπεια να ανακύψει ένδικη διαφορά [6].

27. Δεδομένης την αρνητικής θέσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου του Brno, διαπιστώνεται ότι τούτο συμβαίνει στην προκείμενη περίπτωση και ότι, ως εκ τούτου, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Β — *Ουσιαστική εκτίμηση του προδικαστικού ερωτήματος*

28. Με το προδικαστικό ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός Βρυξέλλες IIα τυγχάνει εφαρμογής επί της εγκρίσεως της συμφωνίας μεταξύ των κληρονόμων που συνήφθη στην Τσεχία ή αν αυτό αποκλείεται λόγω της εξαιρετικής διατάξεως του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ′, του κανονισμού, κατά την οποία οι «κληρονομίες» δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

29. Εκ πρώτης όψεως, η συγκεκριμένη διάταξη φαίνεται να εμποδίζει την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες IIα στην κύρια δίκη.

30. Η εντύπωση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι οι κληρονομίες, οι οποίες εξαιρέθηκαν από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα, αποτελούν αντικείμενο ρυθμίσεως του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή, ο οποίος —εκτός ορισμένων εξαιρέσεων— αποσκοπεί στο να ρυθμίσει «*όλα* [7] τα ζητήματα αστικού δικαίου που άπτονται μιας κληρονομικής διαδοχής» [8].

31. Οι δύο κανονισμοί αλληλοσυμπληρώνονται εννοιολογικά. Δεδομένου ότι από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα εξαιρούνται οι κληρονομίες, αυτός δεν πρέπει να συγκρούεται με τον κανονισμό για την κληρονομική διαδοχή. Αντιστρόφως, δεν χρειάζεται να ρυθμιστεί από τον κανονισμό για την κληρονομική διαδοχή ό,τι ρυθμίζεται ήδη διεξοδικά από τον κανονισμό Βρυξέλλες IIα.

32. Καίτοι ο κανονισμός για την κληρονομική διαδοχή δεν εφαρμόζεται για λόγους χρονικής ισχύος στην υπόθεση της κύριας δίκης στην Τσεχία, εντούτοις το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του επιτρέπει τη συναγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την εκ μέρους του νομοθέτη οριοθέτηση των «κληρονομιών» ως κριτηρίου εξαιρέσεως στον κανονισμό Βρυξέλλες IIα.

33. Όσον αφορά την επίμαχη εν προκειμένω συμφωνία μεταξύ των κληρονόμων που συνήφθη στην Τσεχία, επισημαίνεται καταρχάς ότι δεν πρόκειται για κληρονομική σύμβαση κατά την έννοια του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή.

5 — Βλ. ενδεικτικώς την απόφαση Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, σκέψεις 9 έως 11) σχετικά με την έγκριση καταστατικού εταιρίας για τον σκοπό της εγγραφής στο μητρώο στο πλαίσιο της ιταλικής giurisdizione volontaria.

6 — Βλ. ενδεικτικώς την προπαρατεθείσα απόφαση Job Centre, όπου στην σκέψη 11 αναφέρεται ότι: «Μόνο στην περίπτωση που ο δικαιούμενος κατά το εθνικό δίκαιο να ζητήσει την έγκριση του καταστατικού ασκήσει ένδικο μέσο κατά της αρνήσεως εγκρίσεως και, κατά συνέπεια, εγγραφής στο οικείο βιβλίο, μπορεί να θεωρηθεί ότι το επιληφθέν δικαστήριο επιτελεί [...] λειτουργία δικαιοδοτικής φύσεως έχουσα ως αντικείμενο την ακύρωση πράξεως προσβάλλουσας δικαίωμα του αιτούντος».

7 — Η υπογράμμιση δική μου.

8 — Κατά την αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή.

34. Πράγματι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή, ως κληρονομική σύμβαση νοείται «συμφωνία [...] η οποία δημιουργεί, τροποποιεί ή καταργεί [...] δικαιώματα στη μελλοντική περιουσία ή τα μελλοντικά περιουσιακά στοιχεία ενός ή περισσοτέρων από τα πρόσωπα που συνάπτουν τη συμφωνία». Ωστόσο, αντικείμενο της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής στην Τσεχία δεν αποτελεί μία *μελλοντική* κληρονομία, αλλά η διευθέτηση μιας *ήδη επαχθείσας* κληρονομίας διά της συνάψεως συμφωνίας μεταξύ των κληρονόμων.

35. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 23 του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή, ο κανονισμός αυτός δεν διέπει μόνο τις κληρονομικές συμβάσεις, αλλά γενικώς «το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής», περιλαμβανομένης και της «διανομής της κληρονομίας».

36. Κατά τα φαινόμενα, η επίμαχη εν προκειμένω συμφωνία που συνήφθη μεταξύ των κληρονόμων στην Τσεχία εμπίπτει στην ανωτέρω περίπτωση διανομή κληρονομίας. Αυτό οδηγεί καταρχήν στη σκέψη ότι και η σχετική επιφύλαξη της χορηγήσεως εγκρίσεως από το δικαστήριο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «αφορώσα την κληρονομία» και συνεπώς να εξαιρείται βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ′, του κανονισμού Βρυξέλλες IIα από το πεδίο εφαρμογής αυτού.

37. Ωστόσο, δεν πρέπει να συναχθεί κατά τρόπο βεβιασμένο και απόλυτο το συμπέρασμα ότι η επιφύλαξη σχετικά με τη χορήγηση εγκρίσεως από το δικαστήριο κατά το τσεχικό δίκαιο εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIα ως αφορώσα κληρονομικά δικαιώματα.

38. Πράγματι, από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή εξαιρείται κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β′, αυτού, «η νομική ικανότητα των φυσικών προσώπων» [9], ήτοι ακριβώς το επίμαχο στην κύρια δίκη νομικό πεδίο, αντικείμενο της οποίας είναι η ειδική επιτροπεία ανηλίκων στο πλαίσιο μιας διαδικασίας και η δικαστική έγκριση της συμφωνίας που συνήφθη από τον αρμόδιο ειδικό επίτροπο.

39. Ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν υφίσταται κίνδυνος ουσιαστικής συγκρούσεως μεταξύ του κανονισμού Βρυξέλλες IIα και του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή, αλλά συμβαίνει το αντίθετο: όσον αφορά τη νομική ικανότητα φυσικών προσώπων, προκύπτει η ανάγκη να καλυφθεί το ρυθμιστικό κενό που υφίσταται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή.

40. Για την κάλυψη του εν λόγω κενού, ενδείκνυται η εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες IIα. Ο εν λόγω κανονισμός καθιστά δυνατή την υπαγωγή —διά της συσταλτικής ερμηνείας της εξαιρέσεως των «κληρονομιών» στο άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ′— σε ένα συμπληρωματικό και ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων του ενωσιακού δικαίου.

41. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει τονίσει στην υπόθεση Schneider [10] ότι η νομική ικανότητα και τα μετ' αυτής συναρτώμενα ζητήματα εκπροσωπήσεως κρίνονται καταρχήν αυτοτελώς και όχι ως μη αυτοτελή προκαταρκτικά ζητήματα των εκάστοτε υπό κρίση δικαιοπραξιών. Η υπόθεση αυτή αφορούσε επίσης ζητήματα σχετικά με την εκούσια δικαιοδοσία, τα οποία ωστόσο είχαν ανακύψει σε σχέση με τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [11].

9 — Η εν λόγω εξαίρεση ισχύει «με την επιφύλαξη του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, και του άρθρου 26». Στην προκείμενη περίπτωση, όμως, αμφότερες οι διατάξεις είναι αλυσιτελείς: το άρθρο 23 αφορά την κληρονομική ικανότητα, ενώ το άρθρο 26 ρυθμίζει μεταξύ άλλων «το παραδεκτό της εκπροσώπησης για τη σύνταξη διάταξης τελευταίας βουλήσεως».

10 — Απόφαση Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633).

11 — ΕΕ L 12, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες I.

42. Στην εν λόγω υπόθεση είχε κινηθεί από έναν «μερικώς ανίκανο προς δικαιοπραξία υπήκοο» κράτους μέλους διαδικασία εκουσίας δικαιοδοσίας ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους με αίτημα τη χορήγηση αδείας για την εκποίηση τμήματος οικοπέδου το οποίο του ανήκε και βρισκόταν στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους.

43. Καίτοι κατά το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ι, σε υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων έχουν δικαιοδοσία τα δικαστήρια του κράτους μέλους της τοποθεσίας του ακινήτου, το επιληφθέν δικαστήριο του κράτους μέλους όπου βρισκόταν το ακίνητο είχε αμφιβολίες σχετικά με τη δικαιοδοσία του επί της διαδικασίας εκούσιας δικαιοδοσίας.

44. Το Δικαστήριο έκρινε συναφώς ότι ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι *δεν* εφαρμόζεται σε τέτοιου είδους διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τη νομική ικανότητα και εκπροσώπηση φυσικών προσώπων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 44/2001, η οποία εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ι[12].

45. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και στην προκείμενη περίπτωση σχετικά με τον κανονισμό για την κληρονομική διαδοχή. Καθόσον ο εν λόγω κανονισμός δεν εφαρμόζεται επί της νομικής ικανότητας φυσικών προσώπων, δεν εμποδίζει την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα και καθιστά δυνατή τη συσταλτική ερμηνεία της εξαιρέσεως των «κληρονομιών» κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ′.

46. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η επεξηγηματική έκθεση του Paul Lagarde[13] επί της συμβάσεως της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1996)[14].

47. Στο πλαίσιο της ιστορικής και συστηματικής ερμηνείας του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, η έκθεση Lagarde λειτουργεί ενδεικτικά όσον αφορά την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του κανονισμού. Συγκεκριμένα, οι περί γονικής μέριμνας διατάξεις του κανονισμού στηρίζονται στις προπαρασκευαστικές εργασίες για τη θέσπιση της Συμβάσεως της Χάγης του 1996 και αντιστοιχούν προς αυτές σε μεγάλο βαθμό. Εξάλλου, οι διατάξεις του κανονισμού και οι αντίστοιχες διατάξεις της Συμβάσεως θα πρέπει να ερμηνεύονται κατά το δυνατό με τον ίδιο τρόπο, ώστε να μην εξάγονται αποκλίνοντα συμπεράσματα ανάλογα με το αν σε μια περίπτωση εμπλέκεται έτερο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα[15].

48. Ως προς την εξαίρεση των «κληρονομιών» κατά το άρθρο 4, στοιχείο στ′, της Συμβάσεως της Χάγης του 1996, το οποίο είναι αντίστοιχο εκείνου του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, στην έκθεση Lagarde αποσαφηνίζεται, καταρχάς, ότι οι περιπτώσεις κληρονομιάς θα πρέπει καταρχήν να εξαιρούνται από τη Σύμβαση. Εντούτοις, κατά την έκθεση, «στο μέτρο που το εφαρμοστέο επί της κληρονομιάς δίκαιο προβλέπει την παρέμβαση του νομίμου εκπροσώπου του τέκνου, δεν αποκλείεται αυτός να καθορίζεται με βάση τη Σύμβαση», ενώ υποστηρίζεται και η συσταλτική ερμηνεία της εξαιρέσεως που προβλέπεται σχετικά με τις κληρονομίες.

49. Καθόσον δεν διατυπώνονται επιφυλάξεις από τη σκοπιά του ενωσιακού δικαίου, το ίδιο θα πρέπει να ισχύει, όπως προελέχθη στα σημεία 37 επ., και για την ερμηνεία του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα και, κατά συνέπεια, να μην εφαρμοστεί επί της επίμαχης εν προκειμένω εγκρίσεως της συμφωνίας μεταξύ των κληρονόμων η εξαίρεση που ισχύει για τις κληρονομίες.

12 — Απόφαση Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633, σκέψη 31).

13 — Στο εξής: έκθεση Lagarde, το γερμανικό κείμενο της οποίας βρίσκεται στην ιστοσελίδα http://www.hcch.net/upload/expl34d.pdf.

14 — Διατίθεται και στη γερμανική γλώσσα στην ιστοσελίδα της Διάσκεψης της Χάγης: http://hcch.e-vision.nl/upload/text34d.pdf.

15 — Βλ. τη γνώμη μου στην υπόθεση Health Service Executive (C-92/12 PPU, EU:C:2012:177, σημείο 17).

50. Η έγκριση που έχει ζητηθεί στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας, καθώς και ο καθορισμός του αρμόδιου για τη χορήγησή της δικαστηρίου πρέπει συνεπώς να αντιμετωπισθούν ως ενέργειες που αφορούν αστική υπόθεση, η οποία έχει ως αντικείμενο «την ανάθεση, την άσκηση [ή και] την ανάθεση σε τρίτο [...] της γονικής μέριμνας», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και του άρθρου 2, παράγραφος 7, του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα.

V – **Πρόταση**

51. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα:

Η έγκριση από το δικαστήριο μιας συμφωνίας που συνήφθη από ειδικό επίτροπο για λογαριασμό ανηλίκου σχετικά με τη διανομή της κληρονομιάς εμπίπτει στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και όχι στο άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο στ′, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003.